

ДОСЛІДНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ УКРАЇНСЬКИХ НАУКОВЦІВ В ПОЛЬЩІ ПІД ЧАС ЕВАКУАЦІЇ

Перетяка Н. О.

Вступ

Згідно ст. 65 п.1 Закону України «Про вищу освіту» «наукова, науково-технічна та інноваційна діяльність у закладах вищої освіти є невід'ємною обов'язковою складовою освітньої діяльності і провадиться з метою інтеграції наукової, освітньої і виробничої діяльності в системі вищої освіти»¹. Для досягнення мети наукової діяльності необхідно, перш за все, забезпечення одержання результатів наукових досліджень. Інтеграція наукової діяльності сприяє підвищенню продуктивності науково-дослідної роботи.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. В часи активного просування України до Євросоюзу вкрай актуальним є налагодження співпраці в сфері науки і освіти з європейськими університетами².

Проте, в часи окупації України 2022 року поступовість такої інтеграції була порушена. Постала необхідність прийняття нових рішень, щодо забезпечення продовження наукової діяльності українських науковців під час вимушеної евакуації. На сьогодні відсутні дані, щодо аналізу програм підтримки науковців з України, тимчасово переміщених в держави Європи та інші країни світу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор. Світовий досвід свідчить про те, що економічний розвиток держави забезпечується, перш за все, перспективними науковими розробками³. Тому безперервність проведення наукових досліджень стає нагальним питанням для науковців усього світу.

За часи існування незалежної України завдяки освітнім реформам науковці отримали можливість співпраці з європейськими вищими навчальними закладами за програмою Erasmus +, «Горизонт Європа» тощо. Проводяться міжнародні наукові

конференції, розширюється участь в міжнародних наукових програмах ЄС, впроваджуються програми тощо досліджень та інновацій, виконуються міжвузівські науково-дослідні роботи та інші форми науково-педагогічної співпраці⁴.

Проте 24 лютого 2022 року життя українців змінилося. Питання тимчасової евакуації вже поставало перед Україною. Зокрема, в часи другої світової війни проводились масштабні евакуаційні заходи, які стали унікальним досвідом для суспільства. Науковцями здійснювались статистичні дослідження щодо військового потенціалу держави, наказів і розпоряджень за окремими галузями господарства, евакуації промисловості, переміщенням населення. Проте, робота закладів освіти та науковців не аналізувалась⁵.

В часи окупації України після 24 лютого 2022 року багато науково-педагогічних працівників вимушені були тимчасово покинути міста, де проводяться бойові дії і проводити навчальні заняття дистанційно з місць дислокації. Завдяки розвинутим освітнім технологіям та інструментам такий процес навчання не викликає утруднень.

Для організації навчального процесу в часи пандемії COVID-19 усі робочі програми, навчальні матеріали, методичні посібники були розташовані на освітніх платформах, зокрема Moodle, Google Classroom, персональних сайтах викладачів тощо⁶. Налагоджено спілкування зі студентами за допомогою месенджерів, проведення занять здійснюється на платформі Zoom Video Communications, Google Duo, Google Meet та інших систем відеозв'язку. Персональні дані викладача розташовані на USB-флеш-накопичувачах, хмарних сховищах тощо. Заняття проводяться з будь-якого гаджету за наявністю локальної мережі або мобільного Інтернету. Такі кроки дали можливість без перешкод організувати он-лайн навчання, перебуваючи в місцях тимчасового переміщення, як викладачам, так і студентам.

¹ Про освіту : Закон України від 05 вер. 2017 р. № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> (дата звернення: 10.04.2022).

² Шевчук А. В. Інтеграція освіти, науки і культури в транскордонному просторі України і ЄС. Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України. *Механізми взаємодії суб'єктів економічних відносин у транскордонному просторі*. 2013. № 4. С. 339–348.

³ Пугач А. М. Оцінка умов ефективної реалізації інтеграційних процесів в сфері аграрної освіти, науки та виробництва. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2013. № 12. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=897> (дата звернення: 10.04.2022).

⁴ Полухтович Т. Співробітництво України та ЄС у науково-освітній сфері. *Європейські інтеграційні процеси у XXI столітті: ключові тенденції, основні виклики та нові можливості: матеріали міжнар. наук.-практ. конф., 26-27 березня 2018 р.* Київ : Українська Асоціація Викладачів і Дослідників Європейської Інтеграції, 2018. С. 450-458.

⁵ Гула В. Д. Евакуаційні процеси на теренах УРСР у 1941 р.: радянська історіографія. *Огляди джерел та документальні нариси*. 2014. С. 121-129.

⁶ Перетяка Н. О. Аналіз використання освітньої платформи Moodle. *Herald pedagogi. Nauki i praktyki*. 2022. Vol. 72. Pp. 18-26.

Виділення невіршених раніше частин загальної проблеми. Проте, проведення наукових розробок в он-лайн форматі викликає утруднення. Особливо це стосується емпіричних методів дослідження, які мають проводитись на спеціалізованому обладнанні, в обладнаних лабораторіях, за допомогою спеціалізованої інформаційно-виміральної техніки тощо. Необхідні фахівці в конкретній галузі досліджень для організації експерименту. Крім того, необхідна наявність програмного забезпечення, потужна електронно-обчислювальна техніка та можливість інсталяції прикладних програм. Постає потреба у потужному Інтернет зв'язку. Всі ці умови організації наукової діяльності потребують прийняття рішень для забезпечення безперервності досліджень.

За даними Агентства ООН у справах біженців станом на 12.04.2022 найбільша кількість евакуйованих громадян України розміщені в Польщі⁷. Тому актуальним є проведення досліджень, щодо організації наукової діяльності науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти в умовах тимчасового переміщення до Польщі.

Формулювання цілей (постановка завдання).

Метою даних досліджень є визначення шляхів забезпечення транскордонного співробітництва України і держав Європейського Союзу. Для досягнення поставленої мети в роботі вирішується завдання надати оцінку ефективності організаційних заходів, щодо забезпечення продовження дослідницької діяльності науковцями з України в умовах евакуації в Польщу.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. 26 березня 2022 року Президент Республіки Польща Анджей Дуда підписав поправку до Закону «Про допомогу громадянам України у зв'язку із збройним конфліктом на території цієї держави»⁸. Законом встановлено спеціальні правила легалізації перебування громадян України, які в'їхали на територію Республіки Польща безпосередньо з території України у зв'язку з бойовими діями, які ведуться на території країни, а також громадян України, що мають Карту Поляка, які разом із найближчими родичами у зв'язку з військовими діями прибули на територію Республіки Польща.

Закон також визначає:

1) особливі правила працевлаштування громадян України, які на законних підставах проживають на території Республіки Польща;

2) допомога, яка надається воєводами, органами місцевого самоврядування та іншими суб'єктами громадянам України;

3) створення Фонду допомоги з метою фінансування або співфінансування виконання завдань з надання допомоги громадянам України;

4) певні права громадян України, перебування яких на території Республіки Польща вважається законним;

5) конкретні правила продовження термінів законного перебування громадян України на території Республіки Польща;

6) певні права громадян Польщі та громадян України, які є студентами чи академічними викладачами або науковими працівниками, які в'їжджають з території України;

7) спеціальні положення про навчання, виховання та догляд за дітьми та студентами, громадянами України, у тому числі підтримка органів місцевого самоврядування у виконанні додаткових освітніх завдань у цій сфері;

8) конкретні правила організації та діяльності ВНЗ щодо забезпечення громадян України навчальними місцями;

9) спеціальні правила здійснення господарської діяльності громадянами України, які є резидентами на території Республіки Польща.

Згідно з ст. 2 п. 1⁹ перебування громадянина України на території Польщі вважається законним протягом 18 місяців з 24 лютого 2022 р. Реєстрація перебування громадянина України відбувається не пізніше 60 днів з дня в'їзду і вважається законним на підставі номера PESEL, про що зазначено у ст. 15 Закону Республіки Польща від 24 вересня 2010 року про облік населення. Адміністраціями може надаватися допомога громадянам України, яка складається з проживання; забезпечення цілодобового колективного харчування; забезпечення транспортування до місць розміщення, або до діючих центрів; захист, психологічна допомога і медичне обслуговування; фінансування поїздок транспортом; забезпечення особистими засобами. Передбачена матеріальна допомога громадянам України, яка зараховується на отриману за спрощеною процедурою банківську картку польського банку.

Відповідно до статті 48¹⁰ громадянин України, перебування якого на території Республіки Польща вважається законним, який до 24 лютого 2022 року працював науковим співробітником на території України та має відповідне професійне звання, вчений ступінь, науковий ступінь або звання професора та відповідну кваліфікацію на дану посаду, можуть

⁷ Ukraine situation: Flash Update № 7 - 06-04-2022: веб-сайт. URL: <https://data2.unhcr.org/en/documents/details/91900> (дата звернення: 10.04.2022).

⁸ O pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa : Ustawa z dnia 12 marca 2022 r. Dz. U. z 2022 r. poz. 583. URL: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20220000583/T/D20220583L.pdf> (дата звернення: 12.04.2022).

⁹ O pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa : Ustawa ... URL: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20220000583/T/D20220583L.pdf> (дата звернення: 12.04.2022).

¹⁰ Там само.

бути прийняті на роботу в інститут без проведення конкурсу, передбаченим статтею 43 п. 6¹¹.

Згідно зі статтею 49¹² громадянин України, який до 24 лютого 2022 року відповідав кваліфікаційним вимогам, встановленим в ст. 48 п. 2¹³ може бути працевлаштований в Лукасевичський центр або інститут, що діє в рамках Łukasiewicz Research Network на посади, зазначені у ст. 48 п. 1¹⁴, без проведення конкурсу, зазначеного у ст. 50 п. 1¹⁵.

Відповідно до статті 57¹⁶ у 2021/2022 навчальному році на посаду помічника вчителя, зазначеної у ст. 165 п. 8¹⁷, може бути працевлаштована особа, яка не має польського громадянства, але володіє достатніми знаннями усної та письмової польської мови, щоб допомогти здобувачу освіти, який не володіє польською мовою на рівні, щоб отримати користь від науки.

Згідно зі статтею 59¹⁸ оцінювання, проведення іспитів, організація роботи підрозділів системи освіти, проведення процедур набору дітей та підлітків, які є громадянами України, проводиться з урахуванням адаптації до процесу навчання, виховання, потреби догляду та можливостей.

Згідно зі статтею 62¹⁹ лікарі та стоматологи під час проходження аспірантури можуть надавати медичні послуги, зазначені у ст. 7²⁰.

Згідно зі статтею 22 п. 1²¹ громадянин України має право виконувати роботу на території Республіки Польща протягом періоду відповідно до чин-

них правил. Працевлаштування здійснюється через систему інформаційно-комунікаційних технологій. Проте, на польській біржі праці (Powiatowy Urząd Pracy (PUP)) не здійснюють працевлаштування освітян і науковців.

В Польщі запровадили заходи щодо надання можливості продовження освітньої та дослідницької діяльності науково-педагогічними працівниками з України відповідно до дії Закону²².

Польські та закордонні Академічні та державні установи створили масштабні та довгострокові програми, спрямовані на підтримку науковців з України, та ще багато таких програм активно створюються. Тому, щоб допомогти знайти важливу та корисну інформацію про такі ініціативи та існуючі пропозиції, створено та підтримується веб-сайт із кураторським списком ініціатив підтримки.

Науковцю, який шукає допомоги, необхідно відвідати сайт Академії молодих вчених польської академії наук²³, та звернутися до вказаних веб-сайтів і організації самостійно.

Якщо відсутні пропозиції в жодному з існуючих конкурсів, необхідно зв'язатися з науковцями, які представляють конкретну галузь у Польщі.

В базі даних вчених²⁴ вакансію можна шукати за ключовими словами та спеціальностями. З 13 березня 2022 року науково-педагогічним працівникам з України для роботи потрібен лише паспорт та не потрібно брати участь у конкурсі, зокрема, якщо працювати неповний робочий день, або як запрошений професор.

На даний час Академія молодих вчених польської академії наук пропонує Польські програми, орієнтовані на науковців з України на таких веб-сайтах:

- Урядовий сайт. Урядова інформація для студентів та науковців, які приїжджають з України (рис. 1, а);
- Конференція Ректорів Академічних Шкіл Польщі (рис. 1, б);
- NAWA. Польське національне агентство з питань академічного обміну (рис. 1, в);
- Дослідницька мережа Łukasiewicz (R&D);
- Польська академія наук;
- Науковий рятувальний фонд Інституту міжнародної освіти.

Польська академія наук організувала акцію «Наука для України»²⁵ для допомоги науковцям

¹¹ O instytucjach badawczych : Ustawa z dnia 30 kwietnia 2010 r. Dz. U. z 2022 r. poz. 498. URL: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=wdu20100960618> (дата звернення: 12.04.2022).

¹² O pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa : Ustawa ... URL: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20220000583/T/D20220583L.pdf> (дата звернення: 12.04.2022).

¹³ O Sieci Badawczej Łukasiewicz : Ustawa z dnia 21 lutego 2019 r. Dz. U. z 2020 r. poz. 2098. URL: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20190000534> (дата звернення: 12.04.2022).

¹⁴ Там само

¹⁵ Там само

¹⁶ O pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa : Ustawa ... URL: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20220000583/T/D20220583L.pdf> (дата звернення: 12.04.2022).

¹⁷ Prawo oświatowe : Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Dz. U. z 2017 r. poz. 59. URL: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=wdu20170000059> (дата звернення: 12.04.2022).

¹⁸ O pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa : Ustawa ... URL: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20220000583/T/D20220583L.pdf> (дата звернення: 12.04.2022).

¹⁹ Там само.

²⁰ O zawodach lekarza i lekarza dentyści : Ustawa z dnia 5 grudnia 1996 r. Dz. U. z 2021 r. poz. 790, 1559 i 2232 oraz z 2022 r. poz. 583. URL: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU19970280152> (дата звернення: 12.04.2022).

²¹ O pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa : Ustawa ... URL: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20220000583/T/D20220583L.pdf> (дата звернення: 12.04.2022).

²² O pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa : Ustawa ... URL: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20220000583/T/D20220583L.pdf> (дата звернення: 12.04.2022).

²³ Akademia Młodych Uczonych PAN : веб-сайт. URL: <https://amu.pan.pl/ukraina/uk/> (дата звернення: 12.04.2022).

²⁴ Nauka Polska : веб-сайт. URL: <https://nauka-polska.pl> (дата звернення: 12.04.2022).

²⁵ Science for Ukraine : веб-сайт. URL: <https://scienceforukraine.eu/> (дата звернення: 12.04.2022).

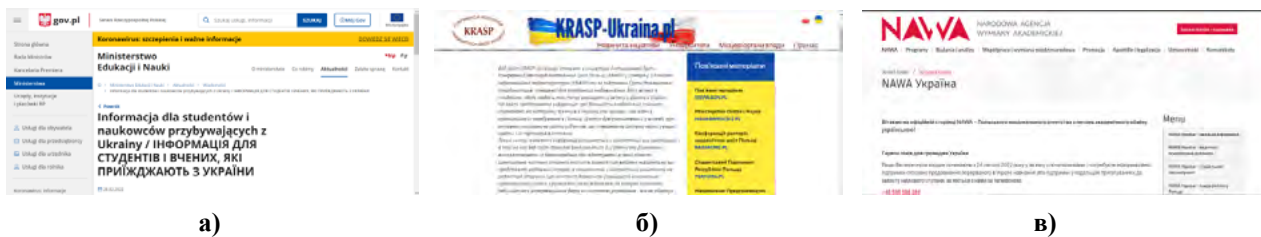

Рис. 1. Польські веб-сайти для допомоги науковцям з України

з України щодо працевлаштування в польських університетах для продовження наукових досліджень. Особливо слід відзначити роботу невеликої групи волонтерів з Академії молодих вчених польської академії наук, які пропонують допомогу в організації зв'язку з різними науковими і освітніми закладами Польщі, відправки їм резюме українських науковців із запитом про допомогу, а також листування з науковцем щодо результатів пошуку. Крім того, молоді вчені організували автоматичну розсилку для здобувачів щодо оповіщення про нові програми та пропозиції для науковців з України.

Створено ще багато програм, які дозволяють співпрацювати з польськими вченими. Зокрема, у зв'язку з російською збройною агресією проти України Фондація польської науки на знак солідарності з Україною і підтримки представників наукової спільноти виступила з ініціативою фінансувати до 6 наукових проєктів у галузі соціальних і гуманітарних наук. Реалізація проєктів здійснюється на умовах спільної роботи пари науковців з докторськими ступенями з Польщі і України. Проєкти обираються за конкурсом. Бюджет кожного проєкту включає в себе винагороди і витрати на дослідження²⁶.

На польських веб-сайтах інформація для українців дублюється українською мовою (рис. 1. а, в), або є можливість переходу до інформації на українській мові (рис. 1. б). Заголовки та меню розташовуються на жовто-блакитному фоні (рис. 1. б), що скорочує час на пошук інформації.

Пропозиції наукової роботи в Польщі розміщені в Базі даних академічних оголошень, де на урядовому веб-сайті пропонується академічна база вакансій; на сайті Національного наукового центру, де розміщені пропозиції роботи в проєктах NCN; на сайті NAWA «На солідарність з Україною», де пропонується Програма агентства NAWA, адресована українським студентам та докторантам.

Пропонують підтримку українським науковцям Агентії фінансування досліджень. Національне агентство з академічних обмінів NAWA створює власні програми, які підтримують міжнародну кар'єру вчених та посилюють інтернаціоналізацію польських університетів та наукових підрозділів. Національний центр досліджень і розробок про-

понує заклики до пропозицій щодо малих грантів і отримання повних пропозицій. Національний науковий центр Польщі підтримує фундаментальні дослідження, фінансуючи дослідницькі проєкти, які виконуються окремими дослідниками та дослідницькими групами, як на внутрішньому, так і на міжнародному рівнях, а також забезпечує докторські стипендії та післядокторське стажування.

Наприклад, на сайті Akademia вказані вакансії дослідницького, академічного та наукового менеджменту в Польщі. Станом на 12.04.2022 року пропонується 564 оголошення, які розгалужені за сферами наук, зокрема: сфера суспільних наук, технологія харчування та харчування, технічна інформатика та телекомунікації, лінгвістика, автоматика, електроніка та електротехніка, менеджмент і науки про якість, медична наука, сфера точних і природничих наук, науки про землю та навколишнє середовище, сфера точних і природничих наук тощо. Пропоновані посади: професор, доцент, асистент, лектор, викладач, асистент, ад'юнкт, лінгвіст, помічник.

Опис вакансії та вимоги до кандидата надані як в скороченій формі, так і у вигляді прикріпленого файлу в форматі pdf з інформацією про оголошення конкурсу на вакантну посаду. Документ не потребує завантаження, а відкривається у вікні, що спрощує отримання інформації при відсутності потужного гаджету. В пропозиції щодо працевлаштування вказується необхідність володіння мовами – польська та/або англійська мова.

Проаналізуємо наявність вакансій в галузі інженерно-технічних наук в базі оголошень Akademia²⁷ станом на 12.04.2022 року в Республіці Польща. В наявності 128 оголошень. Кількісний розподіл вакансій за сферами вказаний на графіку рис. 2. Кількісний розподіл вакантних посад вказаний на графіку рис. 3. Кількісний розподіл за напрямом діяльності вказаний на рис. 4.

З графіку на рис. 2 видно що в галузі інженерно-технічних наук найбільш затребувані фахівці у сфері технічної інформатики та телекомунікації; цивільного будівництва та транспорту; машинобудування; інженерії матеріалів. З графіку на рис. 3 видно, що найбільш затребувані посади асистента, доцента, лектора та професора. З графіку на рис. 4 видно, що

²⁶ Fundacja na rzecz Nauki Polskiej : веб-сайт. URL: <https://www.fnrp.org.pl/> (дата звернення: 12.04.2022).

²⁷ Akademia. Baza ogloszen: веб-сайт <https://bazaogloszen.nauka.gov.pl/> (дата звернення: 12.04.2022)

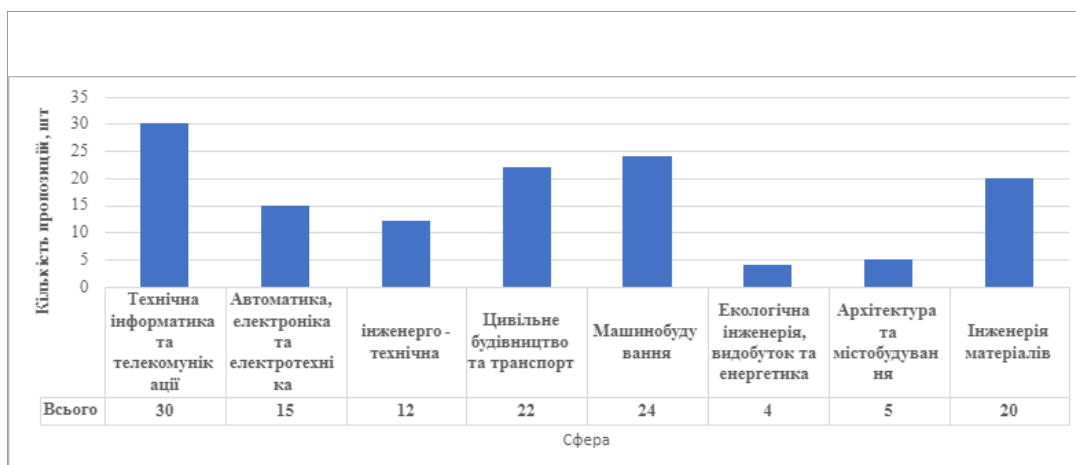

Рис. 2. Кількісний розподіл вакансій за сферами діяльності

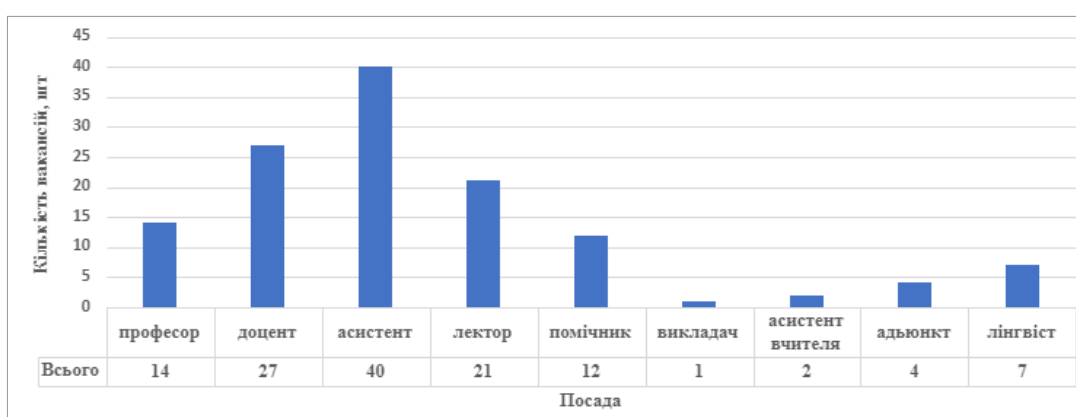

Рис. 3. Кількісний розподіл вакансій за посадами

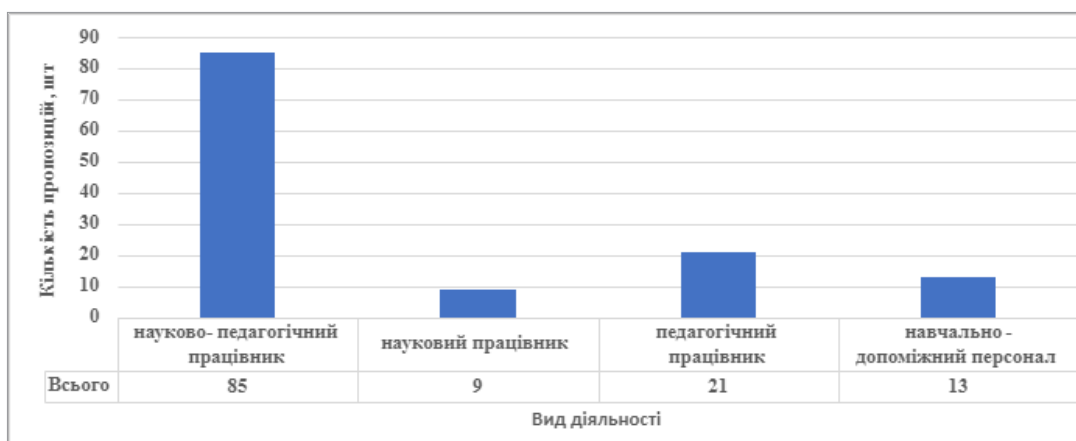

Рис. 4. Кількісний розподіл вакансій за напрямом діяльності

найбільш затребувані науково-педагогічні працівники та педагогічні працівники.

Аналіз ефективності організації науково-педагогічної роботи працівників, які тимчасово виїхали під час бойових дій з України до Польщі показав наступні результати.

Для громадян України, які легально перебувають на території Республіки Польща пропону-

ється багато урядових, академічних і офіційних сайтів з вакансіями, які українські науковці та освітяни можуть займати без конкурсу за наявності паспорта.

Безкоштовний проїзд в транспорті дозволяє пересуватися між установами міста, а також здійснити необхідні міжміські переїзди для пошуку роботи або проходження співбесіди.

Пошук місця роботи та листування щодо вакантної посади здійснюється в електронному форматі. На усі електронні листи до агентств та університетів щодо пошуку роботи надаються розгорнуті відповіді. Листи на польській мові мають дубльований переклад українською або англійською мовами що покращує сприйняття інформації в скрутних умовах. У разі відсутності вакансії, роботодавець пропонує електронні адреси та активні посилання для здійснення повторного запиту в іншу установу. Багато установ надсилають у відповідь електронні форми, що спрощує заповнення і реєстрацію замовлень.

У зв'язку з тим, що науковцям з України необхідністю здійснювати велику кількість запитів, виникла необхідність їх систематизувати. З 11 квітня 2022 року в Польщі створено платформу на <https://kandydat.erecruiter.pl>, на якій усі кандидати отримають безкоштовний обліковий запис, де усі заявки на нові пропозиції роботи зберігаються і архівуються.

Для запиту на вакансію до супровідного листа або електронної форми необхідно обов'язково прикріпити резюме (CV) на польській або англійській мові, яка вказана у вимогах університету або агентства. Резюме має стандартну форму і передбачає наявність фотографії та певних розділів, де вказують персональні дані; освіту, в тому числі, наукову; докладний досвід роботи із зазначенням місця, посади і функціональних обов'язків; навички; рівень знання іноземних мов; наявність сертифікатів; перелік публікацій; звання; нагороди. Рекомендації щодо оформлення резюме та бланк в форматі дос, що придатний до заповнення, доступні для безкоштовного завантаження на сайтах.

Не виключається самостійний пошук місця для продовження наукових досліджень в польських університетах. Співробітники університетів надають допомогу та консультації. Для усунення мовного бар'єру залучають україномовних студентів.

Для легального працевлаштування громадянами України, які перебувають на території Республіки Польща з 24.02.2022 року, не потрібно отримання дозволу на роботу. Заяву до обраного університету можна подати одразу після прибуття до Польщі. При позитивному результаті роботодавець протягом 14 днів після початку роботи українського науковця зобов'язаний повідомити про факт працевлаштування у відповідний центр зайнятості і повідомить працівника в електронному вигляді.

Для роботи на території Польщі обов'язкове знання польської та/або англійської мови на рівні B2. Для українців відкриті безкоштовні курси польської та англійської мови для вивчення або підвищення рівня знань. Групи формуються в залежності від віку та початкового рівня знань мови.

На підставі Угоди між Міністерством освіти і науки України та Міністром національної освіти

Республіки Польща про співробітництво в галузі освіти від 19.01.2015 року можливе продовження навчання українців в польських освітніх закладах. При відсутності документів, що підтверджують складені іспити, заліки чи стажування достатньо заявити, що 24 лютого 2022 року громадянин України був студентом ВНЗ, який діє в Україні, на конкретному році навчання, за заданим напрямом та рівнем навчання. Перевірка буде здійснюватися університетом, до якого подано заявку.

Дипломи про освіту, отримані в Україні до 20 червня 2006 року, визнаються еквівалентними польським аналогам. Дипломи, отримані в Україні після 20 червня 2006 р., потребують підтвердження їх еквівалентності польському аналогу. Міністр освіти і науки рекомендував університетам проводити процедуру нострифікації за прищвидшеною процедурою та мінімальними матеріальними затратами.

Таким чином можна виділити шляхи, які здійснюються в Польщі для організації продовження науково-педагогічної діяльності науковців з України, які перебувають в умовах евакуації з 24 лютого 2022 року:

- 1) Законодавчо забезпечені умови легального перебування, спрощеного працевлаштування та навчання в Польщі.
- 2) Здійснюється спрощена нострифікація українських дипломів, виданих після 2006 року.
- 3) Діють програми щодо забезпечення продовження навчання та фінансування досліджень аспірантів і докторантів.
- 4) Створено проєкт польської академії наук «Наука для України».
- 5) Пропоновані веб-сайти та портали з пропозиціями вакансій для науково-педагогічних працівників.
- 6) Створено волонтерський рух польських молодих науковців допомоги українським науковцям.
- 7) Здійснюється електронне двомовне листування на польській, англійській або українській мові.
- 8) Надаються для завантаження бланки резюме та рекомендації щодо його заповнення.
- 9) Створений сайт eRecruiter для систематизації запитів та пропозицій роботи в особистому кабінеті кандидата.
- 10) Організовано курси вивчення польської та англійської мови.
- 11) Забезпечено вільне транспортне переміщення.
- 12) Організоване тимчасове проживання.
- 13) Введена додаткова посада помічника вчителя, для комунікації польською та українською мовами.
- 14) Навчання здійснюється з урахуванням потреб адаптації до процесу.
- 15) Аспіранти медичних закладів можуть здійснювати професійну діяльність.

Для вдосконалення заходів щодо співробітництва українських і польських вчених рекомендовано створити єдину пошукову платформу. Така платформа дозволить систематизувати дані про здобувачів і роботодавців, ефективно використовувати інформацію щодо наявності фахівців, профільних установ та напрямів досліджень, а також спростить комунікацію. Також рекомендовано активно використовувати платформу Research Gate, яка призначена для здійснення транскордонної співпраці дослідників усього світу.

Висновки

В Польщі створені ефективні шляхи для забезпечення транскордонного співробітництва. Законодавчо врегульовані умови для організації

дослідницької та освітньої діяльності науково-педагогічних працівників евакуйованих з України. Створені веб-сайти для самостійного пошуку вакансій в університетах і агенціях Польщі. Створені державні та міжнародні програми для підтримки українських науковців. Для здобувачів створено платформу для систематизації пропозицій роботи. Діють програми для продовження досліджень аспірантів і докторантів. Організовані безкоштовні курси для вивчення польської та англійської мови. Забезпечено безоплатне пересування. В галузі інженерно-технічних наук найбільше пропозицій роботи в польських університетах для науково-педагогічних працівників, фахівців у сфері технічної інформатики та телекомунікації, а також на посаду асистента.

Інформація про автора:

Перетяка Наталія Олександрівна,
кандидат технічних наук, доцент,
доцент кафедри технології матеріалів
Одеський національний морський університет
34, вул. Мечникова, Одеса, 65029, Україна

Information about the author:

Peretiaka Nataliia Oleksandrivna,
Candidate of Technical Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Materials Technology
Odessa National Maritime University
34, Mechnikova str, Odessa, 65029, Ukraine